99/2026. (VII. 1.) OBT határozat

Az Országos Bírói Tanács jogszabály-módosítási javaslatairól

Az Országos Bírói Tanács jogszabályalkotási javaslattal fordul a jogszabályalkotás kezdeményezésére jogosult szerv felé az OBT működésének megerősítése érdekében az alábbiak szerint:

I. Magyarország Alaptörvényének módosítására tett javaslat

1. § Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdés e) pontjának módosítása:

(Az Alkotmánybíróság)
„e) a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az Országos Bírói Tanács vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;”

2. § Az Alaptörvény 25. cikk (6) bekezdésének módosítása:

„(6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírói Tanács tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.”

II. Jogszabály-módosítási javaslatok a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényt érintően

3. § A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 88. § (3) bekezdésének módosítása:

„(3) Az OBT létszáma 15 fő. Tagjai: 15 bíró.”

4. § A Bszi. 88. § (4) bekezdésének módosítása:

„(4) Az OBT 15 bíró tagját a bírák küldöttértekezlete a küldöttek közül titkosan, szavazattöbbséggel választja meg.”

5. § A Bszi. 89. § (2) bekezdésének módosítása:

„89. § (2) Az OBT elnökét és elnökhelyettesét az OBT tagjai maguk közül – a (2a) bekezdésben foglalt kivétellel – 3 évre választják. Az elnöki és az elnökhelyettesi tisztségre az OBT bármely tagja jelöltet javasolhat. Az OBT a jelöltek közül titkos szavazással, egyszerű többséggel választja meg az elnököt és az elnökhelyettest. Az elnöki és elnökhelyettesi tisztséget nem töltheti be az OBH elnöke kinevezési

jogkörébe tartozó bírósági vezető. A szavazás eredményét az OBT határozatban rögzíti. Szavazategyenlőség esetén az OBT megismételt szavazást tart. Az OBT elnöke és elnökhelyettese újraválasztható."

6. § A Bszi. 89/B. § (1) bekezdésének az alábbi e) ponttal történő kiegészítése:

(Az OBT elnökének és elnökhelyettesének megbízatása megszűnik:)
„e) az OBH elnöke kinevezési jogkörébe tartozó bírósági vezetővé történő kinevezéssel."

7. § A Bszi. 91. § (1) és (2) bekezdéseinek módosítása:

„(1) Az OBT tagjait megválasztani jogosult küldöttértekezlet a küldöttek közül az OBT bíró tagjává 1 kúriai, 1 ítélőtáblai, 6 törvényszéki és 7 járásbírósági bírót választ.

(2) A küldöttértekezlet az OBT bíró tagjainak megválasztásával egyidejűleg a küldöttek közül 15 bírót – a szavazatoknak megfelelő, a szavazategyenlőséget kizáró sorrend meghatározásával – póttaggá választ az (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelően."

8. § A Bszi. 92. §-ának módosítása:

„92. § Ha a póttagok létszáma 5 alá csökkent és az OBT zavartalan működése vagy a 91. § (1) bekezdésben meghatározott felső határok érvényesülése nem biztosítható, a póttagok létszámát – új választás tartásával – 15 főre kell kiegészíteni."

9. § A Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontjának módosítása:

(Az OBT az általános központi igazgatás területén)
„a) ellenőrzi az OBH elnökének központi igazgatási tevékenységét, és szükség esetén az OBH elnöke felé javaslatot tesz, valamint jelzéssel él,"

10. § A Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontjának módosítása:

(Az OBT az általános központi igazgatás területén)
„b) az Alaptörvény bíróságokat érintő rendelkezéseinek módosítására, a bíróságokat érintő jogszabály alkotására, illetve módosítására tehet javaslatot a jogszabályalkotás kezdeményezésére jogosultnál, valamint véleményezi – az önkormányzati rendeleteket kivéve – az Alaptörvény igazságszolgáltatási rendszert érintő módosításainak tervezetét, az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabályok tervezetét, törvényjavaslatokat, valamint módosító javaslatokat,"

11. § A Bszi. 103. § (1) bekezdésének az alábbi f) ponttal történő kiegészítése:

(Az OBT az általános központi igazgatás területén)
„f) ellenőrzi a Kúria elnökének igazgatási tevékenységét, és szükség esetén a Kúria elnöke felé javaslatot tesz, valamint jelzéssel él."

12. § A Bszi. 103. § (1) bekezdésének az alábbi g) ponttal történő kiegészítése:

(Az OBT az általános központi igazgatás területén)
„g) az OBT által erre felhatalmazott OBT tag útján meghívottként részt vesz az Országgyűlés bizottságainak ülésén a bíróságokat közvetlenül érintő jogszabályokra vonatkozó napirendi pont megtárgyalásakor.”

13. § A Bszi. 103. § (3) bekezdés f) pontjának módosítása:

(Az OBT az általános központi igazgatás területén)
„f) évente közzéteszi véleményét az OBH, valamint a Kúria elnökének a bírói, valamint a bírósági vezetői pályázatok kiírása és elbírálása tekintetében folytatott gyakorlatáról,”

14. § A Bszi. 103. §-ának az alábbi (4c)-(4f) bekezdéssel történő kiegészítése:

„(4c) Amennyiben az OBT az Alaptörvény bíróságokat érintő rendelkezéseinek módosítására, valamint a bíróságokat érintő jogszabály alkotására, illetve módosítására tesz javaslatot, a jogszabályalkotás kezdeményezésére jogosult a javaslat kézhezvételétől számított hatvan napon belül köteles annak érdemi figyelembevételéről vagy mellőzéséről írásbeli indokolt választ adni az OBT-nek.

(4d) Azon az Alaptörvény igazságszolgáltatási rendszert érintő módosítás-tervezetek, az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabálytervezetek, törvényjavaslatok, valamint módosító javaslatok esetében, amelyeket az OBT az (1) bekezdés b) pontja alapján véleményez, az illetékes miniszter, az országgyűlési képviselő, illetve az Országgyűlés tárgyaló bizottságai és a Törvényalkotási Bizottság a vélemény kézhezvételétől számított hatvan napon belül köteles annak érdemi figyelembevételéről vagy mellőzéséről írásbeli, indokolt választ adni.

(4e) Az OBT-nek az (1) bekezdés b) pontja, valamint a (3) bekezdés q) pontja szerinti véleményezésre 30 napot kell biztosítani.

(4f) A (4c) és (4d) bekezdés szerinti választ nyilvánosan közzé kell tenni a minisztérium, a tárgyaló bizottság, valamint az OBT honlapján.”

15. § A Bszi. 106. § (1) és (2) bekezdésének módosítása:

„(1) Az OBT ülése a bírák számára nyilvános, kivéve, ha az OBT zárt ülés tartását rendeli el. Az ülésen tanácskozási joggal részt vesz az OBH elnöke, a Kúria elnöke, az igazságügyért felelős miniszter, a legfőbb ügyész, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnöke, az OBT elnöke és a tanácskozási joggal részt vevők által meghívott eseti szakértő, továbbá az OBT elnöke által meghívott civil és egyéb érdek-képviseleti szervezet képviselője. Az OBT ülésén jegyzőkönyvvezető vesz részt.

(2) Az OBT ülésén – akadályoztatása esetén – az igazságügyért felelős minisztert államtitkár, az OBH elnökét az OBH bíró elnökhelyettese, a Kúria elnökét a Kúria elnökhelyettese, a legfőbb ügyészt legfőbb ügyész helyettes, a Magyar Ügyvédi

Kamara elnökét elnökhelyettes, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnökét elnökhelyettes helyettesíti.”

16. § A Bszi. 108/A. § (2) bekezdésének módosítása:

„(2) A jogorvoslati kérelmet a rendelet kihirdetését követő 45 napon belül kell előterjeszteni.”

17. § A Bszi. 108/A. §-ának az alábbi (11) bekezdéssel történő kiegészítése:

„(11) Az OBT kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát, valamint a kihirdetéstől számított 30 napon belül az Alaptörvény és az Alaptörvény módosítása megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények megtartásának vizsgálatát.”

18. § A Bszi. 108/B. § (1) bekezdésének módosítása:

„(1) Ha valamely szervezet, illetve személy az OBT-nek a 103/A. §-ban biztosított jogán alapuló megkeresését elutasítja vagy a 103/A. §-ban meghatározott határidőn belül nem teljesíti azt, az OBT mint felperes a hozzáférés biztosítása iránt pert indíthat a megkeresett szervezet, illetve személy, mint alperes ellen a megkeresés elutasításának közlésétől vagy a megkeresés teljesítésére nyitva álló határidő lejártától számított 45 napon belül.”

19. § A Bszi. 108/C. § (1) bekezdésének módosítása:

„(1) Az OBT mint felperes a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) szerint mulasztási pert indíthat, az OBH vagy a Kúria, mint alperes ellen az OBT-vel szemben fennálló, törvényben meghatározott kötelezettség elmulasztása miatt. A keresetlevelet a kötelezettség teljesítésére rendelkezésre álló határidő lejártától számított 45 napon belül kell előterjeszteni. Ha a kötelezettség teljesítésére törvény nem határoz meg határidőt, az OBT a perindítást megelőzően észszerű határidő megadásával felhívja a kötelezettet a törvényben meghatározott kötelezettsége teljesítésére.”

20. § A Bszi. 108/E. § (3) bekezdésének módosítása:

„(1) A keresetlevelet az (1) bekezdés szerinti igazgatási cselekmény közzétételtől – ennek hiányában a tudomásszerzéstől – számított 45 napon belül kell benyújtani a bíróságnál.”

III. A Kormány ügyrendjéről szóló 1352/2022. (VII. 21.) Korm. határozat módosítására tett javaslat

21. § A Kormány ügyrendjéről szóló 1352/2022. (VII. 21.) Korm. határozat (a továbbiakban: a Kormány ügyrendje) 6. pont a) alpontjának módosítása:

(Az előterjesztőnek az előterjesztésben foglalt tervezetet jogszabályban meghatározottak szerint, továbbá)

„a) ha az a bíróságok és az ügyészségek feladatkörét érinti, az Országos Bírósági Hivatal elnökével, az Országos Bírói Tanáccsal és a legfőbb ügyésszel,” (egyeztetni kell.)”

22. § A Kormány ügyrendje 34. pontjának az alábbi (2a) bekezdéssel történő kiegészítése:

„(2a) Amennyiben a (2) bekezdés szerinti módosító javaslat a bíróságok és az ügyészségek feladatkörét érinti, a (2) bekezdés szerinti előterjesztést az Országos Bírósági Hivatal elnökével, az Országos Bírói Tanáccsal és a legfőbb ügyésszel is egyeztetni kell.”

Általános indokolás

Az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBT) a 2025. április 2-i ülésén elfogadott 40/2025. (IV. 2.) OBT határozatával eseti bizottságot (a továbbiakban: Bizottság) hozott létre „Az OBT hatékonyabb működését elősegítő intézkedéseket feltáró bizottság” elnevezéssel. A Bizottság megalakításának célja az volt, hogy az OBT hatáskörébe tartozó – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 103. és 103/A. §-aiban meghatározott – feladatok, továbbá a testület működésének átfogó és rendszerszintű áttekintése révén feltárja mindazon helyzeteket, valamint szabályozási anomáliákat, amelyek akadályozzák vagy hátráltatják az OBT alkotmányos funkciójának teljes körű érvényesülését, valamint sarkalatos törvényben meghatározott hatásköreinek a jogalkotói szándéknak megfelelő módon történő hatékony gyakorlását, és ennek alapján kidolgozza a szükséges intézkedési, adott esetben jogszabály-módosítási javaslatokat.

A Bizottság megbízatása 2025. április 2-től október 31-ig tartott, munkája a Bszi. 112. § (1) bekezdés b) pontján, valamint az Országos Bírói Tanács új Szervezeti és Működési Szabályzatának elfogadásáról szóló 82/2023 (IX.7.) OBT határozat (a továbbiakban: SzMSz) 23. § (1) bekezdésén alapult.

A Bizottság tevékenységének eredményeként elkészült „Az Országos Bírói Tanács működésének megerősítése – rendszerszintű elemzés és javaslattétel a bírói önigazgatás alkotmányos szerepének érvényesülése érdekében” című és az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Kutatóintézet által lektorált elemzés (a továbbiakban: Elemzés), amely – nagyrészt szövegszerű – javaslatokat tesz Magyarország Alaptörvényének, a Bszi.-nek, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Jat.), a Kormány ügyrendjéről szóló 1352/2022. (VII. 21.) Korm. határozatnak (a továbbiakban: a Kormány ügyrendje), valamint az OBT SzMSz-ének módosítására.

Az OBT az Elemzést több ülésén részletesen megtárgyalta. Az Elemzésben szereplő valamennyi javaslat indokoltságát érdemben megvitatta, majd az egyes módosítási javaslatokról döntést hozott.

Az OBT a jelen határozat meghozatalakor abból indult ki, hogy a bírói önigazgatás alkotmányos rendeltetésének tényleges érvényesülése nem kizárólag a testület jogköreinek törvényi meghatározásától, hanem azok gyakorlásának garanciális feltételeitől is függ. Az elmúlt évek jogalkotási változásai – különösen a 2023. évi reform – az OBT hatásköreit több területen megerősítették, ugyanakkor a működés során szerzett tapasztalatok rámutattak arra is, hogy számos esetben a hatáskörök tényleges érvényesülését nem azok hiánya, hanem a szabályozás belső ellentmondásai, garanciális hiányosságai vagy gyakorlati alkalmazhatóságának korlátai nehezítik.

A jelen határozatban szereplő módosítási javaslatok elsődleges célja a már meglévő alkotmányos és törvényi jogosítványok hatékonyabb érvényesülésének biztosítása, a bírósági központi igazgatás működésének átláthatóságát és elszámoltathatóságát szolgáló garanciák erősítése, valamint a bírói önigazgatás intézményrendszerének kiegyensúlyozottabb működéséhez szükséges szabályozási feltételek megteremtése.

Az OBT meggyőződése szerint a bírói önigazgatás intézményi garanciáinak megerősítése nem önmagában a bírói szervezet érdeke, hanem a független igazságszolgáltatásba vetett

közbizalom fenntartásának, valamint az Alaptörvényben rögzített jogállami működés biztosításának egyik alapvető feltétele.

A Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja alapján az OBT jogosult a bíróságokat érintő jogszabály alkotására javaslatot tenni a jogalkotás kezdeményezésére jogosult szervnél. E törvényi felhatalmazás alapján az OBT jelen határozatában a rendelkező rész szerinti jogszabály-módosítási javaslatokkal fordul a jogalkotás kezdeményezésére jogosult szervhez. A rendelkező részben foglalt módosítási javaslatokat az alábbi részletes indokok alapján tartja szükségesnek.

Részletes indokolás

Az Alaptörvényt érintő módosítási javaslatok

A Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja alapján a OBT jogosult a bíróságokat érintő jogszabály alkotására javaslatot tenni a jogalkotás kezdeményezésére jogosult szervnél. Az OBT álláspontja szerint e felhatalmazás rendeltetésszerű értelmezése nem korlátozható kizárólag a törvényi szintű szabályozásra, amennyiben a bírói szervezet alkotmányos működését, a bírói önigazgatás intézményrendszerét vagy az OBT alkotmányos feladatainak gyakorlását közvetlenül meghatározó rendelkezések az Alaptörvényben találhatók.

Az Alaptörvény a magyar jogrendszer alapja, amely meghatározza a bírósági szervezet alkotmányos kereteit, a bírói függetlenség intézményi garanciáit, valamint az igazságszolgáltatás szervezeti felépítésének legfontosabb szabályait. Amennyiben a bíróságokat érintő egyes garanciális rendelkezések magában az Alaptörvényben nyernek szabályozást, azok felülvizsgálatára vagy módosítására irányuló kezdeményezés a bírói önigazgatás alkotmányos működésének biztosítása érdekében szükségszerűen az OBT javaslattételi jogkörének körébe tartozhat.

Jelen javaslatok szervesen kapcsolódnak a Bszi.-re vonatkozó módosítási indítványokhoz, azokkal egységes szabályozási rendszert alkotnak, és a bírósági szervezet alkotmányos működésének megerősítését szolgálják.

Az Alkotmánybírósághoz fordulás jogának megerősítése (1. §)

A 2023. évi igazságügyi reform eredményeként a Bszi. új 108/A. §-a megteremtette az OBT számára az Alkotmánybírósághoz fordulás lehetőségét meghatározott esetekben. Az OBT megítélése szerint e jogosítvány jelentős előrelépést jelentett a bírói önigazgatás garanciális rendszerének erősítésében, ugyanakkor a működés első tapasztalatai azt mutatják, hogy a jelenlegi szabályozás több ponton nem biztosítja a jogintézmény tényleges és hatékony alkalmazhatóságát.

A jelenlegi szabályozás a gyakorlatban indokolatlanul szűk körben teszi lehetővé az Alkotmánybírósághoz fordulást. A testület beadványi joga jelenleg döntően a véleményezési jog megsértéséhez kapcsolódik, amelynek érvényesülése azonban nagymértékben függ a jogalkotási eljárás formájától. Amennyiben az igazságszolgáltatást érintő szabályozás egyéni képviselői, illetve képviselői csoporti indítványként kerül az Országgyűlés elé, az OBT véleményezési joga ténylegesen nem érvényesül, miközben a jelenlegi szabályozás alapján ez nem minden esetben alapozza meg az Alkotmánybíróság előtti jogorvoslat lehetőségét. Ez a

helyzet nem biztosít megfelelő garanciát arra, hogy a bírósági szervezetet érintő jogalkotás során a bírói önigazgatás alkotmányos szerepe minden esetben érvényesülhessen.

További hiányosságot jelent, hogy az Alaptörvény igazságszolgáltatást érintő módosításai esetében az OBT számára jelenleg nem áll rendelkezésre olyan garanciális jogvédelmi eszköz, amely lehetővé tenné az Alkotmánybíróság előtti fellépést. Az Alaptörvény hatályos szabályozása alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény módosítását kizárólag eljárási szempontból vizsgálhatja, tartalmi alkotmányossági kontroll gyakorlására nincs lehetősége. Az OBT álláspontja szerint ez különösen azokban az esetekben vet fel alkotmányos aggályokat, amikor az Alaptörvény módosítása közvetlenül érinti a bírósági szervezetet, a bírói függetlenség intézményi garanciáit vagy a bírói önigazgatás működését.

Erre figyelemmel az OBT indokoltnak tartja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjának módosítását oly módon, hogy az Alkotmánybíróság előtti indítványozásra jogosult szervek között az OBT is nevesítésre kerüljön.

Az OBT összetételét érintő alkotmányos szabályozás (2. §)

A bírósági szervezet központi igazgatásában közreműködő legfőbb bírói önigazgatási szerv összetételének minden elemét a bírói önigazgatás alkotmányos rendeltetésével összhangban szükséges meghatározni. Az OBT megítélése szerint e követelménynek a jelenlegi szabályozás nem minden elemében felel meg.

A hatályos Alaptörvény 25. cikk (6) bekezdése szerint az OBT-nek hivatalból tagja a Kúria elnöke. Ugyanakkor a bírói önigazgatás alapvető elvéből következik, hogy a testület tagjait a bírák válasszák meg. A hivatalból fennálló tagság ezzel a rendszerrel nem áll teljes összhangban, továbbá nem biztosítja maradéktalanul azt az intézményi elkülönülést, amely a bírói önigazgatási feladatok gyakorlása során kívánatos.

Az OBT e körben figyelembe vette azt is, hogy a Kúria elnöke egyes igazgatási tevékenysége tekintetében maga is az OBT ellenőrzési és felügyeleti hatáskörének alanya. E körülmény önmagában olyan intézményi helyzetet eredményez, amely a testület független működése és az összeférhetetlenségi követelmények szempontjából újragondolást indokol.

Az OBT ugyanakkor változatlanul elismeri a Kúria elnökének az igazságszolgáltatás szervezetében betöltött kiemelkedő alkotmányos szerepét. Erre figyelemmel nem a Kúria elnökének az OBT működéséből való kizárását tartja indokoltnak, hanem olyan szabályozási megoldást támogat, amely biztosítja a Kúria elnökének tanácskozási joggal történő részvételét, ugyanakkor megszünteti a hivatalból fennálló tagságot, és lehetővé teszi, hogy valamennyi OBT-tag a bírák választásán alapuló demokratikus legitimációval rendelkezzen.

A fenti célkitűzés megvalósítása érdekében az OBT indokoltnak tartja az Alaptörvény 25. cikk (6) bekezdésének módosítását, amely összhangot teremt a jelen határozatban kezdeményezett Bszi.-t érintő módosításokkal, és egységes alkotmányos alapokra helyezi a bírói önigazgatás legfőbb testületének összetételét.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényt érintő módosítási javaslatok

Az OBT a Bszi. módosítására irányuló javaslatait egységes szabályozási koncepció mentén alakította ki. A módosítási javaslatok az OBT összetételére, működésére, ellenőrzési és véleményezési jogköreire, az Alkotmánybírósághoz fordulás garanciáira, valamint a jogérvényesítés hatékonyabb eszközeire terjednek ki. E szabályok egymással szoros összefüggésben állnak, ezért azok indokoltsága is egységes rendszerben értékelhető.

Az OBT összetételére és működésére vonatkozó módosítási javaslatok (3-8. §, 15. §)

A bírói önigazgatás egyik legfontosabb garanciája, hogy a testület összetétele a bírói kar tényleges képviseletét biztosítsa. Ennek megfelelően indokolt olyan szabályozás kialakítása, amely valamennyi ítélkezési szint bírái számára biztosítja a választás és választhatóság egyenlő feltételeit, továbbá kizárja azokat a szabályozási megoldásokat, amelyek indokolatlan különbséget tesznek az egyes bírói csoportok között.

Az OBT e körben különös jelentőséget tulajdonít annak, hogy a Kúria bírái a jövőben a többi ítélkezési szint bíráival azonos módon vehessenek részt a testület összetételének kialakításában. Ennek megfelelően indokoltnak tartja a kúriai bírák választhatóságának biztosítását, valamint a vonatkozó szabályok ennek megfelelő módosítását.

Ezen célok megvalósulása érdekében a Bszi. 88. § (3) és (4) bekezdéseinek, a 91. § (1) és (2) bekezdéseinek, a 92. §-ának valamint a 106. § (1) és (2) bekezdéseinek módosítása szükséges.

Az OBT indokoltnak tartja továbbá az elnök és elnökhelyettes megválasztására, valamint az összeférhetetlenségi szabályokra vonatkozó rendelkezések egyértelműsítését is. A jelenlegi szabályozási környezet ugyanis lehetővé teszi, hogy az OBT elnöke és elnökhelyettese az OBH elnökének kinevezési jogkörébe tartozó bírósági vezető legyen. A Bszi. 89. § (2) bekezdése és 89/B. § (1) bekezdése módosításának célja annak biztosítása, hogy a testület igazgatási vezetését ellátó tagok feladataikat kizárólag a bírói önigazgatás érdekeit szem előtt tartva, a bírósági igazgatás más szereplőitől is megfelelően elkülönülve gyakorolhassák.

E módosítások együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy az OBT összetétele és működése még teljesebb mértékben feleljen meg a bírói önigazgatás alkotmányos követelményeinek.

Az OBT ellenőrzési és véleményezési jogköreinek megerősítése (9-14. §)

Az OBT központi igazgatás területén gyakorolt általános felügyeleti jogkörét a Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontja határozza meg. E szerint az OBT ellenőrzi az OBH elnökének központi igazgatási tevékenységét, és szükség esetén az OBH elnöke felé jelzéssel él. Ez a szabály egy általános felhatalmazás, amely alapján bármely – tehát a későbbi hatásköri feladatok kapcsán meghatározott kötelező véleményadási, egyetértési, jóváhagyási, véleményezési, önálló döntési jogosultságokon túli – központi igazgatási tevékenység ellenőrizhető, és az ellenőrzés eredménye alapján bármilyen probléma feltárása esetén jelzés tehető az OBH elnöke felé. Ezen hatáskör gyakorlásának elsődleges eszköze a Bszi. 103/A. §-ában mostanra már biztosított, a központi igazgatással kapcsolatos valamennyi dokumentumra, információra és adatra kiterjedő hozzáférési jog az OBT számára, határidő és teljesítési kötelezettség rögzítése mellett, mulasztás esetére pedig megnyílt a jogorvoslati út (Bszi. 108/B. §).

Az általános felügyeleti jogkör egy igen jelentős és erős, széleskörű mozgásteret lehetővé tevő hatáskör, ugyanakkor egyes patthelyzetek elkerülése érdekében indokolt lehet a Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontjának kiegészítése az OBH elnöke felé történő „javaslattétel" lehetőségével, amely a tulajdonképpen számonkérésként értelmezhető „jelzéssel élésnél" enyhébb figyelemfelhívó intézkedés, és adott esetben számonkérhető lesz a „jelzéssel élés" formájában.

Az OBT fontosnak tartja, hogy a központi igazgatás átláthatóságát szolgáló ellenőrzési mechanizmusok a Kúria elnökének igazgatási tevékenységére is megfelelően kiterjedjenek. E módosítás indokai szorosan kapcsolódnak a jelen indokolás Alaptörvényt érintő részében már kifejtett alkotmányos megfontolásokhoz is, ezért azok megismétlése nem szükséges.

A Bszi. szabályozása – a hozzá fűzött indokolásban meghatározott célkitűzéseknek maradéktalanul megfelelően – egyértelműen szétválasztja a bíróságok legfőbb igazgatási és legfőbb szakmai vezetését egymástól. Az Alaptörvénynek megfelelően a legfőbb bírósági szerv a Kúria, és ennek megfelelően a legfőbb szakmai vezetői feladatokat a Kúria elnöke látja el, míg a bíróságok központi igazgatása az OBH elnökének a feladata. Igazgatási tevékenységet azonban nem csak az OBH elnöke, hanem a Kúria elnöke is végez. A Bszi. 88. § (1) bekezdése mindemellett kimondja, hogy a bíróságok igazgatásában a bíróságok központi igazgatásának felügyeleti testülete, az OBT is közreműködik.

A Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontja alapján az OBT az általános központi igazgatás területén ellenőrzi az OBH elnökének központi igazgatási tevékenységét, és szükség esetén az OBH elnöke felé jelzéssel él. Bár ugyanez az általános felügyeleti jogkör a Kúria elnöke tekintetében kifejezetten nem került rögzítésre a Bszi.-ben, vitán felüli tény, hogy a Kúria, mint bíróság a bírósági szervezetrendszer része. Ezért az OBH elnökének, valamint az OBT-nek az Alaptörvényben rögzített feladatából önmagában következnie kellene, hogy mind a központi igazgatás körében jelölt irányok és feladatok, mind a központi igazgatás felügyelete kiterjednek a Kúriára is. Ehhez képest az OBH elnöke bíróságok igazgatásával kapcsolatos központi feladatai, a költségvetési törvény Kúriára vonatkozó fejezete tekintetében a fejezet irányító hatáskörei a Kúriára nem terjednek ki és a Kúria Elnökének igazgatási tevékenysége felett általános felügyeletet sem gyakorol. Jogai az ismertetettekre korlátozódnak, így az OBT általános központi igazgatási felügyeleti joga sem érinti a Kúriát – közvetetten sem – az OBH Elnöke tevékenysége ellenőrzésén keresztül. A Kúria elnökének igazgatási tevékenysége felett azonban semmilyen kontroll nincs, hiszen az Országgyűlésnek csak a Kúria jogegységesítő tevékenységéről kell beszámolnia, más beszámolási kötelezettsége nincs. Így az ellenőrzésnek egy rendszerszintű űrje áll fent a Kúria Elnöke igazgatási tevékenysége vonatkozásában ellensúly hiányában, noha a Kúria Elnöke erős igazgatási hatalommal rendelkezik, igaz csak a Kúriára lokalizálódva, azonban ez a bírósági hierarchia csúcsán álló, kiemelten fontos szervezeti egység mára már kötelező erővel határozza meg az ország valamennyi bírósága, illetve bírája ítélkező gyakorlatát. Így az OBT meglátása szerint feltétlenül szükséges az ellensúly és ez által az egyensúly helyreállítása, melynek lehetséges módja az OBT hatáskörének kiterjesztése a Kúriára, ellenőrizve a Kúria Elnöke igazgatási tevékenységét is. Ez által a Kúria felett gyakorolt igazgatás vonatkozásában – annak rendszerszintű, OBT általi kontrollja révén – megvalósulhatnának az egyébként a teljes igazságszolgáltatás tekintetében alappal elvárt átláthatósági, elszámoltathatósági kritériumok a megfelelő ellensúly érvényesülésével, megőrizve ugyanakkor a bírói függetlenséget.

A jogalkotásban való részvétel garanciái ugyancsak megerősítésre szorulnak. Az OBT feladatai csak akkor gyakorolhatók ténylegesen, ha a bíróságokat érintő jogszabályok előkészítése során a véleményezési jog gyakorlásának megfelelő eljárási feltételei biztosítottak. E célból indokolt

annak törvényi rögzítése, hogy a jogalkotás kezdeményezésére jogosult szervek az OBT javaslataira, illetve véleményére érdemi, indokolt választ adjanak, továbbá az is, hogy a jogszabálytervezetek véleményezésére megfelelő idő álljon rendelkezésre.

A Testület tapasztalatai szerint a jogalkotási javaslatokkal kapcsolatos visszacsatolás jelenleg esetleges, nem egységesített mechanizmus alapján működik. Egyes esetekben történik pozitív reakció (pl. otthonteremtési támogatás) és arról az OBT tájékoztatása, míg a javaslatok túlnyomó többsége esetén (pl. a bérrendezést érintő javaslatok esetében is) semmilyen formális visszajelzés nincs, így nem világos sem a javaslat sorsa, sem a mellőzés okai. További lényeges szabályozási hiány, hogy a javaslattétel és az érdemi reagálás között hiányzik az eljárásrend és határidő is. A szabályozás jelenlegi hazai formája alapján nem egyértelmű, illetve nem egzakt, hogy mely jogszabályok minősülnek a bíróságot érintőnek, s ezzel összefüggésben a javaslattételi jog milyen körben illeti meg a testületet.

Az OBT értelmezése szerint az önálló jogalkotási javaslattételi jog gyakorlása akkor tekinthető alkotmányosan megalapozottnak, ha a javaslat sorsa visszakövethető és transzparens, így a javaslat elbírálásának jogállami kritériumait is szükséges rögzíteni. E célkitűzések érdekében a hatáskör tekintetben a jogszabályalkotás kezdeményezésére jogosult részére kötelező, határidőhöz kötött válaszadási, továbbá a javaslat el nem fogadása esetére indokolási kötelezettség előírása indokolt. Kijelenthető, hogy a jelenlegi szabályozás e követelményeknek nem felel meg, így az OBT jogszabály-kezdeményezési hatásköre tartalmilag kiüresedett jogintézmény. Bár a Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja kifejezetten feljogosítja az OBT-t arra, hogy jogszabály-alkotásra irányuló javaslatot tegyen, e hatáskör tényleges érvényesülését több súlyos hiányosság akadályozza, így például a visszacsatolási kötelezettség hiánya, az érdemi súly hiánya, a transzparencia hiánya. A bírói önigazgatás képviseleti szerve, az OBT akkor tudja erősíteni a bírói kar legitimitását, ha javaslatai ténylegesen beépülnek a jogalkotási folyamatba, vagy legalább nyilvános vitát generálnak, azok mérlegelésre kerülnek. Amennyiben javaslatai következmények nélkül maradnak, a bírói kar belső önigazgatási mechanizmusai hitelüket vesztik, ami hosszabb távon a bírói függetlenség intézményi alapjait gyengíti, az OBT szerepe formális marad, ami aláássa a bírói önigazgatásba vetett bizalmat is.

A problémák elemzése alapján világos, hogy az OBT jogszabály-kezdeményezési jogát tartalommal kell megtölteni ahhoz, hogy az intézmény megfeleljen alkotmányos rendeltetésének és az uniós jogállamisági elvárásoknak. A jogalkotási javaslatnak egyensúlyt kell találnia a hatalmi ágak elválasztása és a bírói önigazgatás tényleges befolyása között: az OBT nem válhat jogalkotó szervvé, ugyanakkor kezdeményezései nem maradhatnak következmények nélkül. A cél tehát egy olyan mechanizmus létrehozása, amely kötelezi a jogalkotót az OBT javaslatainak mérlegelésére, előírja, hogy eltérés esetén indokolt választ kell adni, továbbá biztosítja, hogy a válasz nyilvánosságra kerüljön.

Ez a megoldás nem sérti a jogalkotó autonómiáját, hiszen továbbra sem lenne köteles az OBT javaslatait elfogadni, ugyanakkor köteles lenne elszámoltatható módon reagálni rájuk, erősítve ezzel az átláthatóságot, a párbeszédet és a bírói önigazgatás súlyát.

A javasolt szabályozási megoldás több célt is szolgál egyszerre. Segíti az átláthatóságot, az OBT javaslataihoz való kormányzati, jogalkotói viszonyulást, ez által az elszámoltathatóságot is. Erősíti az OBT intézményi súlyát, ez által a bírói önigazgatást és az uniós standardoknak való megfelelést. Ezen módosító javaslat eredményessége által tartalommal töltődik meg az OBT jogszabály-kezdeményezési joga, valós és formalizált párbeszéd valósulhat meg az OBT és az Igazságügyi Minisztérium között, tiszteletben tartva a törvényhozó és végrehajtó hatalom

szuverenitását is, mivel a javaslat elfogadására nincs kötelezettség, ugyanakkor a transzparens indokolás megvalósul. A javasolt módosítás továbbá nem borítja fel a hatalmi ágak elválasztásának rendszerét, kizárólag elszámoltathatóságot és átláthatóságot teremt, erősíti az OBT legitimitását, csökkenti az uniós jogállamisági kritikák súlyát.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel az önálló javaslattételi jog kapcsán a Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontjának módosítását és a Bszi. 103. §-ának új (4c) és (4f) bekezdéssel történő kiegészítését javasoljuk. Ezzel összefüggésben ugyanakkor indokoltnak mutatkozik a Jat. kiegészítése is. A Jat. ugyanis nem tartalmaz külön eljárást az olyan szervezeti jogalanyok (pl. OBT) által tett javaslatok követésére, akik jogszabályban feljogosított kezdeményezők. Ennek megfelelően indokolt a Jat. kiegészítése egy olyan szakasz beiktatásával, amely eljárási szabályt alkot a jogalkotási javaslat kezelésére, előírja a javaslattevő szervezettel való konzultációt, valamint rögzíti a visszacsatolási és indokolási eljárást.

A Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja alapján az OBT jogosult véleményezni az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabályok tervezetét. Az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló 2023. évi X. törvény (a továbbiakban: 2023. évi X. törvény) hatálybalépését követően a jogalkotó szándéka szerint e jogosultság erős, de a gyakorlati tapasztalatok vegyesek.

Vitán felüli, hogy a véleményezési jog gyakorlása testületi egyeztetést (adott esetben vitát) és döntést igényel, a testületi döntés meghozatalának formája pedig főszabály szerint az ülés. Már a korábbi összetételű OBT idején is problémaként jelentkezett, s ez a helyzet jelenleg is fennáll, hogy a jogalkotás előkészítéséért felelős szerv vagy személy az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabályok tervezeteit igen rövid – az esetek túlnyomó részében mindössze néhány munkanapos, számos esetben az érdemi, alapos és a testületi véleményezésre alkalmatlan – határidő meghatározása mellett biztosítja rendelkezésre.

Az OBT számos alkalommal élt az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogszabályok tervezeteinek véleményezési jogával, ugyanakkor több olyan eset is előfordult, amikor a testület objektív okok miatt nem tudta gyakorolni e hatásköri feladatát. Ezek egy része arra vezethető vissza, hogy a jogalkotás előkészítéséért felelős szerv vagy személy az adott jogszabály tervezeteit nem bocsátotta rendelkezésre, de előfordultak olyan esetek is, amikor a véleményezési jog biztosításának elmaradása a jogalkotás eljárási szabályozásában rejlő, s a jogszabály-véleményezési jog gyakorlása ellen ható jogtechnikai megoldások alkalmazására volt visszavezethető.

A jogszabály-véleményezési jog gyakorlati alkalmazása során többször is felmerült, hogy mely jogszabályok tekintendők olyannak, amelyek az igazságszolgáltatást érintik, s ily módon a véleményezési jog gyakorlásának biztosítását igénylik. A tapasztalatok azt mutatják, hogy e kérdés a jogalkotás előkészítéséért felelős szervek vagy személyek előtt sem egyértelmű, hiszen gyakran olyan jogszabály-módosításokat is megküldenek véleményezésre, amelyek az igazságszolgáltatást csak érintőlegesen vagy közvetetten érintik.

A Bszi. jelenlegi szövege szerint az OBT a „jogszabályok tervezetét” véleményezheti. E fogalom azonban nem került pontosításra, és a jogalkotói gyakorlat rendkívül szűken értelmezi azt.
Az Igazságügyi Minisztérium korábbi álláspontja szerint a véleményezésre csak azokat a tervezeteket köteles megküldeni, amelyeket maga készít elő, és amelyek a Kormány által

benyújtott törvényjavaslatként kerülnek az Országgyűlés elé. Ezzel szemben az OBT értelmezése szerint a jogszabálytervezet nem csak minisztériumi előterjesztés lehet, hanem bármilyen, az igazságszolgáltatást érintő módosítás, ideértve az egyéni képviselői és bizottsági módosító indítványokat is.

A jelenlegi gyakorlat az előbbi értelmezésnek megfelelő, vagyis a jogalkotó nem biztosít lehetőséget az OBT számára az országgyűlési képviselő által benyújtott törvényjavaslatok, módosító javaslatok, valamint a bizottsági módosító javaslatok véleményezésére, miként magától értetődőnek tekinti azt is, hogy az Alaptörvény – mivel nem jogszabály – tekintetében fel sem merül a véleményezési jog biztosításának kötelezettsége. Ezekben az esetekben tehát a véleményezésre irányuló megküldés nem történik meg. Az OBT értékelése szerint ez súlyos jogállamisági deficit, az ilyen technikákkal elfogadott törvények ugyanis egyenesen kizárják a testület intézményes észrevételének lehetőségét, és így csorbítják a bírói önigazgatás alkotmányos garanciáját, teljes mértékben megkerülhetővé téve, illetve kiüresítve ezzel az OBT-t sarkalatos törvény alapján megillető véleményezési jogot.

Mindezekre tekintettel a Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontjának módosítását és a Bszi. 103. §-ának új (4d)-(4f) bekezdéssel történő kiegészítését javasoljuk. Az OBT által megfogalmazott, a Bszi.-t és azzal összefüggésben a Kormány ügyrendjét érintő módosítási javaslatok célja a szabályozás olyan irányú módosítása, amely az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogalkotási folyamat teljes egészében, illetve valamennyi szabályozási forma esetében biztosítja az OBT számára a véleményezési jogot.

Az OBT tapasztalatai szerint a véleményezésre megküldött jogszabálytervezeteket az OBT az esetek döntő részében rövid határidővel (jellemzően 4-5 nap, de akár 2-3 munkanap) kapja meg a jogszabály előkészítőjétől, gyakran több száz oldalas, saláta típusú tervezetek formájában. Ez a gyakorlat amellett, hogy nem összeegyeztethető a testületi működéssel, amely ülésekhez, állásfoglaláshoz, többségi döntéshez kötött, akadályát jelenti a körültekintő és megalapozott véleményezésnek is. Az OBT értékelése szerint az érdemi véleményezésre – a testületi döntés meghozatalával összefüggő szabályozást is szem előtt tartva – az OBT részére legalább 30 napos határidőt kellene biztosítani, amely egyben garanciát is jelentene az érdemi joggyakorlásra.

A gyakorlati tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a véleményezési eljárások során az OBT jellemzően nem kap visszajelzést arra vonatkozóan, hogy a véleményben foglaltakat mely ponton vették figyelembe, illetve figyelembe vették-e, ebből következően indokolást sem arra nézve, hogy az észrevételeit miért nem vették figyelembe. Ez a gyakorlat – amely szerint a döntéshozó oldalán hiányzik úgy a minimális visszacsatolás követelménye, mint az átláthatóság és az elszámoltathatóság – azt eredményezi, hogy a véleményezési jog puszta formasággá silányul.

Az Európai Igazságügyi Tanácsok Hálózata (a továbbiakban: ENCJ) Magyarország vonatkozásában rögzítette, hogy a bírói tanácsok véleményezési jogát nemcsak biztosítani kell, hanem a vélemények tartalmára is válaszolni kell; a figyelembevétel mértékét és okait az előterjesztőnek nyilvánosan indokolnia kell. Az ENCJ a 2024. évi rigai nyilatkozatban is kiemelte, hogy *„A bírói függetlenség és átlátható jogalkotás záloga, hogy a bíróságokat érintő bármely szabályozás megalkotása során a bírói tanács véleményét kikérik, figyelembe veszik, és erről visszajelzést adnak.”*

Látható, hogy a jelenlegi szabályozás a jogszabály-véleményezés tekintetében sem ír elő semmilyen kötelezettséget a címzett szervek számára, hogy az OBT véleményére reagáljanak (e hatáskört érintően sincs előírt határidő, sem eljárási keretek, és szintén nem kell indokolni a vélemény ignorálását), így az OBT tevékenységei szintén nyomtalanul maradhatnak. Az OBT értékelése szerint az érdemi véleményezés biztosítása a jogalkotás minőségével összefüggő kérdés is. A bírók jogalkalmazási tapasztalatának, javaslatainak becsatornázása a jogszabályok előkészítési folyamatába – például kodifikációs munkacsoportok, párbeszéden alapuló szakmai egyeztetések keretében – hozzájárulhatnak a jogszabályok alkalmazhatóságának javulásához.

A jogszabály-véleményezési hatáskör gyakorlása tekintetében a 2023. évi X. törvény hatályba lépése sem hozott változást, hiszen továbbra sincs garancia arra, hogy az OBT véleményei és javaslatai eljutnak a tényleges döntéshozatal szintjére. A címzettek – legyen szó az Igazságügyi Minisztériumról, az igazságügyi kormányzatról vagy az Országgyűlésről – nem kötelesek érdemben reagálni, így testület e hatásköre változatlanul formális. A hatáskör kapcsán hiányoznak a garanciák, nevezetesen a megfelelő határidő biztosítása, a visszajelzési határidő, a kötelező indokolási kötelezettség a figyelmen kívül hagyás esetén, továbbá a közzétételi kötelezettség a transzparencia jegyében.

Ennek következtében az OBT jogszabály-véleményezési hatásköre – csakúgy, mint a jogszabályalkotás-kezdeményezési hatásköre – tartalmilag ugyancsak kiüresedett jogintézmény, és a jogszabályalkotás-kezdeményezési hatáskör kapcsán előzőekben részletezett deficitekben szenved (visszacsatolás, érdemi súly és transzparencia hiánya, valamint a bírói kar legitimitásának gyengülése), emellett az uniós elvárásoknak sem felel meg.

A problémák azonosítása alapján egyértelmű, hogy a helyzet csak jogalkotási beavatkozással rendezhető, olyan módosítással, amely:

- a „jogszabálytervezet” fogalmát pontosítja, valamint kiterjeszti a véleményezés lehetőségét azokra az egyéni képviselői és bizottsági módosító javaslatokra, az Alaptörvény-módosításokra, továbbá minden olyan előterjesztésre, amely a bíróságokat vagy az igazságszolgáltatási rendszert érdemben érinti;
- a testületi működéshez szükséges idő biztosítása érdekében 30 napos minimum határidőt rögzít;
- visszacsatolási kötelezettséget vezet be, melynek következtében a jogalkotó köteles tájékoztatást adni arról, hogy a vélemény mely részét vette figyelembe, illetve miért nem tett eleget más javaslatoknak;
- biztosítja, hogy a válasz nyilvánosságra kerüljön.

Az OBT álláspontja szerint e garanciák nem a jogalkotó döntési szabadságát korlátozzák, hanem a bírói önigazgatás alkotmányos szerepének tényleges érvényesülését szolgálják.

A fentieken túlmenően indokoltnak mutatkozik a Bszi. 103. § (1) bekezdésének javasolt kiegészítése, melynek célja, hogy az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 40. § (1) bekezdésével összhangban – az OBH elnökére vonatkozó szabályozás analógiájára – törvény jogosítsa fel az OBT által erre delegált tagot az Országgyűlés bizottságainak ülésén való részvételre a bíróságokat közvetlenül érintő jogszabályokra vonatkozó napirendi pont megtárgyalásakor. Ebben az esetben az OBT az Ogytv. 40. § (2) bekezdése alapján tanácskozási joggal vehetne részt az Országgyűlés bizottságainak ülésein a bíróságokat közvetlenül érintő jogszabályokra vonatkozó napirendi pontok megtárgyalásakor. Ennek érdekében szükséges a Bszi. 103. § (1) bekezdésének az OBT által javasolt tartalmú g) ponttal történő kiegészítése.

Az OBT évente – kötelezően – véleményezi az OBH, valamint a Kúria elnökének a pályázatok elbírálása szerinti gyakorlatát, amelyről az OBH és a Kúria elnöke évi rendszerességgel az OBT felé tájékoztató formájában adnak számot. E hatásköri feladat kapcsán gyakorlati problémaként jelentkezett, hogy a jelenlegi szabályozás csak az OBH elnöke, illetve a Kúria elnöke által elbírált (ily módon tehát a kiírt) pályázatok kerülnek az OBT elé, ugyanakkor az OBH tekintetében nem derül ki az, hogy az ítélőtáblai és törvényszéki elnökök hány pályázat kiírását kezdeményezték, amely adat az optimális létszámgazdálkodás szempontjából kiemelt jelentőséggel bírhat. Annak érdekében, hogy az OBT a jövőben az OBH, valamint a Kúria elnökének a bírói, valamint a bírósági vezetői pályázatok kiírásával kapcsolatos gyakorlatát is véleményezhesse, a Bszi. 103. § (3) bekezdés f) pontjának javasolt módosítása szükséges.

Az Alkotmánybírósághoz fordulás és a jogérvényesítés garanciáinak megerősítése (16-17. §)

Az OBT indokoltnak tartja az Alkotmánybírósághoz fordulás határidejének módosítását, a beadványi jogosultság pontosítását, valamint az igazságszolgáltatást érintő Alaptörvény-módosításokkal összefüggő garanciális szabályok kiegészítését.

A jelenlegi szabályozás gyakorlati tapasztalatai arra is rámutattak, hogy a Bszi. 108/A. § (2) bekezdésében meghatározott tizenöt napos jogorvoslati határidő a testületi működés sajátosságaira figyelemmel nem biztosít elegendő időt a jogi helyzet értékelésére, a szükséges szakmai előkészítésre, valamint az Alkotmánybírósághoz benyújtandó indítvány testületi elfogadására. Az OBT ezért indokoltnak tartja a Bszi. 108/A. § (2) bekezdésében meghatározott tizenöt napos határidő negyvenöt napra történő meghosszabbítását.

A hatályos szabályozás alapján az OBT kizárólag meghatározott esetkörökben fordulhat az Alkotmánybírósághoz. E jogosultság egyrészt a kötelező véleményezési jog megsértéséhez, másrészt az OBT jogait sértő kihirdetett jogszabályokhoz kapcsolódik. Az OBT megítélése szerint e jogosultságok önmagukban megfelelő alapot teremtenének a bírói önigazgatás intézményi védelméhez, azonban a kapcsolódó eljárási szabályok több ponton olyan korlátokat állítanak fel, amelyek a jogorvoslat tényleges gyakorlását jelentősen megnehezítik.

Az OBT működésének tapasztalatai alapján különösen problémát jelent, hogy a Bszi. 108/A. §-ában biztosított jogorvoslat érvényesítése szorosan kapcsolódik a Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja szerinti véleményezési jog gyakorlásához. A jelenlegi szabályozás azonban nem minden esetben biztosítja, hogy az OBT e jogával ténylegesen élhessen.

Az OBT álláspontja szerint különösen aggályos az a helyzet, amikor az igazságszolgáltatást érintő szabályozás nem kormány-előterjesztésként, hanem egyéni országgyűlési képviselői indítványként vagy képviselői módosító javaslatként kerül az Országgyűlés elé. Ilyen esetben a jogalkotási eljárás sajátosságaira figyelemmel a jogszabálytervezet véleményezésére nem kerül sor, miközben a szabályozás érdemben érintheti a bírósági szervezet működését, a bírói függetlenség garanciáit vagy az OBT feladatköreit. Az OBT megítélése szerint ez a szabályozási megoldás a bírói önigazgatás alkotmányos szerepének érvényesülését indokolatlanul korlátozza.

Az OBT e körben utal arra, hogy saját működése során is olyan helyzettel szembesült, amikor az igazságszolgáltatást érdemben érintő törvénymódosítás egyéni képviselői indítványként került elfogadásra, amelynek következtében a véleményezési jog gyakorlására nem nyílt

lehetőség. Mindez egyben azt is eredményezte, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulás lehetősége a jelenlegi szabályozás keretei között nem tudta betölteni a jogalkotó által eredetileg szánt garanciális szerepét. Az OBT álláspontja szerint a bírói önigazgatás intézményi védelme nem tehető függővé attól, hogy az igazságszolgáltatást érintő szabályozás milyen jogalkotási technikával kerül az Országgyűlés elé.

További szabályozási hiányosságot jelent, hogy az Alaptörvény igazságszolgáltatást érintő módosításai tekintetében az OBT jelenleg nem rendelkezik olyan alkotmányos garanciával, amely lehetővé tenné az Alkotmánybíróság előtti fellépést. Jóllehet az Alkotmánybíróság az Alaptörvény módosításának eljárási megfelelőségét vizsgálhatja, tartalmi alkotmányossági kontroll gyakorlására a hatályos szabályozás alapján nincs lehetősége. Az OBT álláspontja szerint ez különösen akkor vet fel alkotmányos aggályokat, amikor az Alaptörvény módosítása közvetlenül érinti a bírói függetlenség intézményi garanciáit vagy a bírói önigazgatás alkotmányos helyzetét.

Indokolt, hogy a bírósági szervezet alkotmányos működését közvetlenül érintő szabályozás tekintetében megfelelő alkotmánybírósági fellépési lehetőséggel rendelkezzen az OBT. E jogosultság nem új alkotmányos szerepkört teremtene az OBT számára, hanem a már meglévő alkotmányos feladatainak hatékony ellátásához biztosítana megfelelő jogvédelmi garanciát.

A bírósághoz fordulás (18-20. §)

A 2023. évi X. törvény a Bszi. új 108/B. §, 108/C. és 108/E. §-ában szabályozza, hogy az OBT milyen esetekben fordulhat a bírósághoz jogorvoslatért. A per mindhárom esetben a Fővárosi Törvényszék hatáskörébe és kizárólagos illetékességébe tartozik, a jogorvoslati kérelem benyújtására a jogszabály mindhárom esetben 15 napos határidőt határoz meg

Figyelemmel a testületi működésre, a döntéshozatal előkészítési idejére, továbbá a szakmai indokoltságra és formai követelményekre, az OBT szükségesnek tartja a Bszi. 108/B. §-ának (3) bekezdésében, a Bszi. 108/C. §-ának (2) bekezdésében, valamint a Bszi. 108/E. §-ának (2) bekezdésében meghatározott 15 napos határidő 45 napra történő meghosszabbítását.

A Kormány ügyrendjét érintő módosítási javaslat (21-22. §)

Az OBT által a Bszi.-vel összefüggésben megfogalmazott, a Kormány ügyrendjét érintő módosítási javaslatok célja a szabályozás olyan irányú módosítása, amely az igazságszolgáltatási rendszert érintő jogalkotási folyamat teljes egészében, illetve valamennyi szabályozási forma esetében biztosítja az OBT számára a véleményezési jogot.

A Jat. 19. § (1) bekezdése szerint, ha törvény valamely állami, helyi önkormányzati vagy más szervezet számára kifejezetten jogot biztosít arra, hogy a jogállását vagy a feladatkörét érintő jogszabályok tervezeteit véleményezhesse, a jogszabály előkészítője köteles gondoskodni arról, hogy az érintett szerv e jogával élhessen. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése előírja, hogy a kormányzati jogszabály-előkészítő tevékenység során készített jogszabálytervezetek véleményezésére a Kormány ügyrendje további rendelkezéseket állapíthat meg.

Tényként rögzíthető, hogy a Kormány ügyrendje az OBT Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott jogszabály-véleményezési jogára vonatkozó egyéb kiegészítő rendelkezést nem tartalmaz, ugyanakkor a 6. pont a) alpontjában az előterjesztések szakmai véleményezése körében előírja, hogy az előterjesztőnek az előterjesztésben foglalt tervezetet jogszabályban

meghatározottak szerint, továbbá, ha az a bíróságok és az ügyészségek feladatkörét érinti, az OBH elnökével és a legfőbb ügyésszel egyeztetnie kell. Mindezek alapján indokoltnak mutatkozik a Kormány ügyrendje 6. pont a) alpontjának kiegészítése az OBT-vel.

Kiemelendő továbbá, hogy a Kormány ügyrendje 34. pontjának (2) bekezdése szerint az Országgyűlés Törvényalkotási Bizottsága részéről benyújtandó módosító javaslat kormányoldali kezdeményezése esetén az indítvány tárgya szerint illetékes vagy a miniszterelnök által erre kijelölt miniszter előterjesztést készít, amelyet a Közigazgatási Államtitkári Értekezlet megtárgyal.

A nem kormányzati önálló és nem önálló indítványok alcímből kiindulva a „kormányoldali kezdeményezés” a kormánypárti országgyűlési képviselők által kezdeményezett módosító javaslatot jelenti. Ebben az esetben az országgyűlési képviselői javaslatról készít előterjesztést a kormányzati felelős, és azt tárgyalja meg Közigazgatási Államtitkári értekezlet. Az OBT bevonható lenne az egyeztetésbe még a módosító javaslat benyújtása előtt, amennyiben a módosított 6. pont a) alpontjának alkalmazása a törvényjavaslatokhoz benyújtandó módosító javaslatok egyeztetésére is kiterjedne. A fentiek érdekében javasoljuk a Kormány ügyrendje 34. pontjának egy új (2a) bekezdéssel történő kiegészítését.

Budapest, 2026. július 1. napján

Elektronikusan aláírta:
Dr. Pecsenye Csaba
2026-07-13 14:01:40 +0200
Szignó

Dr. Pecsenye Csaba
az Országos Bírói Tanács elnöke